

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Muu asia: Valtioneuvoston asetus kunnan oikeudesta poiketa terveydenhuollon kiireettömän hoidon määräaikojen noudattamisesta ja sosiaalihuollon palvelutarpeen arvioinneista

Perustuslakivaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Muu asia: Valtioneuvoston asetus kunnan oikeudesta poiketa terveydenhuollon kiireettömän hoidon määräaikojen noudattamisesta ja sosiaalihuollon palvelutarpeen arvioinneista (M 3/2020 vp): Asia on saapunut sosiaali- ja terveysvaliokuntaan lausunnon antamista varten perustuslakivaliokunnalle. Määräaika: 19.3.2020 klo 12.00.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- hallitusneuvos Jaana Huhta, sosiaali- ja terveysministeriö
- hallitusneuvos Anne Ilkka, sosiaali- ja terveysministeriö

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Valtioneuvosto on 16.3.2020 todennut Suomessa vallitsevan poikkeusolot koronaviruksen (COVID-19) leviämisen perusteella ja katsonut kyseessä olevan valmiuslaissa tarkoitettu vaikutuksiltaan erityisen vakavaa suuronnettomuutta vastaava hyvin laajalle levinnyt vaarallinen tartuntatauti. Valtioneuvosto ei ole pitänyt tartuntatautilain ja muun lainsäädännön keinoja riittävinä ja on pitänyt valmiuslain toimivaltuuksien käyttöä välttämättömänä.

Valtioneuvosto on antanut 17.3.2020 valmiuslain 6 §:n nojalla valtioneuvoston asetuksen (125/2020) valmiuslain 86, 88, 93—95 ja 109 §:ssä säädettyjen toimivaltuuksien käyttöönotosta (käyttöönottoasetus). Käyttöönottoasetuksen 2 §:ssä säädetään kunnalle mahdollisuus poiketa terveydenhuoltolaissa (1326/2010) säädettyjen määräaikojen noudattamisesta kiireettömän hoidon järjestämisessä ja sosiaalihuoltolain (1301/2014) 36 §:ssä tarkoitetuista palvelutarpeen arvioinneista.

Annetun soveltamisasetuksen (127/2020) 2 §:n 1 momentin mukaan kunta voi luopua terveydenhuoltolain 51—53 §:ssä säädettyjen määräaikojen noudattamisesta. Pykälän 2 ja 3 momentin perusteella hoidon tarpeen arviointi on kuitenkin suoritettava perusterveydenhuollossa viimeistään

Valiokunnan lausunto StVL 1/2020 vp

kolmantena arkipäivänä yhteydenotosta ja kiirettömässä erikoissairaanhoidossa hoidon tarpeen arviointi on aloitettava kolmen viikon kuluessa lähetteen saapumisesta. Jos hoidon tarve on kiireetön, on tarpeelliseksi todettu hoito järjestettävä potilaan terveydentila ja sairauden ennakoitavissa oleva kehitys huomioon ottaen kohtuullisessa ajassa. Valiokunta painottaa sitä, että poikkeusolojen aikanakin on tärkeää, että potilaat tarvittaessa hakeutuvat hoitoon myös muiden kuin tartuntatautien hoitamiseksi. Tällöin hoidon tarpeen arvioinnin katkeamattoman järjestämisen merkitys korostuu eikä hoidon antamisen määräajan mahdollisesta pidentymisestä aiheudu potilaalle terveydellistä haittaa.

Soveltamisasetuksen 3 §:n mukaan kunta voi myös luopua sosiaalihuoltolain 36 §:ssä tarkoitettuista palvelutarpeen arvioinneista lukuun ottamatta kiireellistä avun tarpeen arviointia siten, että henkilön välttämätön toimeentulo ja huolenpito kuitenkin varmistetaan. Asetuksen perusteella kunta voi siis luopua muun kuin kiireellisen palvelutarpeen arvioinnista sääntelyn voimassaolon ajaksi ja keskittyä sosiaalihuoltolain 12 §:n mukaisen välttämättömän huolenpidon ja toimeentulon turvaamiseen. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että sosiaalihuoltolain 36 §:ssä on säädetty määräaikoja erityisesti yli 75-vuotiaiden, vammaisetuuksista annetun lain mukaista ylintä hoitotukea saavien ja erityistä tukea tarvitsevan lapsen palvelutarpeen arvioinnin aloittamiselle. Valiokunta korostaa sitä valmiuslain lähtökohtaa, että poikkeusolojen toimivaltuuksia voidaan käyttää vain sellaisin tavoin, jotka ovat välttämättömiä lain tarkoituksen saavuttamiseksi ja oikeassa suhteessa toimivaltuuden käyttämisellä tavoiteltavaan päämäärään nähden. Henkilön välttämätön toimeentulo ja huolenpito on kuitenkin aina varmistettava. Toimivaltuuksien soveltamista on valiokunnan käsityksen mukaan seurattava erityisesti haavoittuvien ryhmien oikeuksien toteutumisen kannalta.

Koska soveltamisasetus on tullut voimaan jo 18.3.2020, valiokunta painottaa sosiaali- ja terveysministeriön ja aluehallintovirastojen nopean ja riittävän käytännön ohjeistuksen merkitystä.

Valmiuslain 10 §:n mukaan valmiuslain II osan säännösten nojalla annettavat valtioneuvoston ja ministeriön asetukset saatetaan välittömästi eduskunnan käsiteltäviksi. Eduskunta päättää, onko asetukset kumottava. Sosiaali- ja terveysvaliokunta puoltaa soveltamisasetuksen jättämistä voimaan.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Sosiaali- ja terveysvaliokunta esittää,

että perustuslakivaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 19.3.2020

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Anu Vehviläinen kesk

varapuheenjohtaja Mia Laiho kok

Valiokunnan lausunto StVL 1/2020 vp

jäsen Pekka Aittakumpu kesk
jäsen Kim Berg sd
jäsen Anna-Kaisa Ikonen kok
jäsen Kaisa Juuso ps
jäsen Arja Juvonen ps
jäsen Aki Lindén sd
jäsen Hanna-Leena Mattila kesk
jäsen Ilmari Nurminen sd
jäsen Veronica Rehn-Kivi r
jäsen Minna Reijonen ps
jäsen Juhana Vartiainen kok
jäsen Heidi Viljanen sd
varajäsen Bella Forsgrén vihr

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Harri Sintonen